

Wiadomości krajowe.

Okólnik

C. K. Rządu krajowego.

Względem wprowadzania dryiakwi Weneckiej i Tryieskiej.

Dekretem wysokiej Kamery nadworney z dnia 14. Marca 1824 do licyby 8645 uchwalono zostało, aby przepisy cłowe i sanitalne, względem wprowadzania dryiakwi Tryieskiej i Weneckiej dotąd istniejące, zgodnemi uczynić, a zatem postanowić; że dryiakiew Tryieska, równie jak istotnie zagraniczne, do artykułów handlu wyłączonych należy, i tylko po otrzymaniu pozwolenia od Rządu krajowego, za paszportem i opłaceniem ustanowionych należności, przeciwnie zaś dryiakiew Wenecka w całym obwodzie Monarchii wewnątrz linii cłowych, bez opłaty cła wprowadzana być może.

Takowe wprowadzanie dryiakwi Weneckiej jednak ze względów zdrowia, jedynie tylko Aptekarzom dozwolone jest, a ci mogą takową tylko za ukazaniem recepty doctorskiej, prywatnym sprzedawać.

We Lwowie d. 20. Kwietnia 1824.

(Podpisy.)

Uwiedomienie

Przy C. K. Sądzie Szlacheckim Tarnowskim jest do obsadzenia miejsce Kancelisty z pensyją roczną 400 ZR., życzący sobie to miejsce otrzymać, mają prosby swoje bezpośrednio do C. K. Sądu Szlacheckiego Tarnowskiego, a jeżeliliby w urzędzie już takim zastawali, przez swego przełożonego, z udowodnieniem zdolności swojej podawać w ciągu czterech niedziel czasu.

Najisniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 7. Września 1823 raczył stosownie do przepisów najwyższego uniwersetu z dnia 8. Grudnia 1820 nadać Janowi Schulz mieszkającemu w Pradze pod Nrm. 489 pięcioletny przywilej na wynalazek, że ón z surowego cukru zwyczajne gatunki cukru melis, i psiankowego, w czasie krótkim, małym kosztem i za słusne ceny produkuje. Wydział lekarski

nie znalazł nic do zarzucenia we względzie zdrowia przeciw wykonywaniu niniejszego przywileju.

Najisniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 25. Października 1823 raczył stosownie do przepisów patentu z d. 8. Grudnia 1820 nadać Ferdynandowi Bruckmann z Preszburga teraz w Wiedniu przy ulicy Landstrasse pod Nrm. 102 mieszkającemu, pięcioletny przywilej na wynalazek nowego gatunku ponczu (ponczem zdrowia zwanego), którego główne części z substancji roślinnej wyciągane są, przez co spiritus i kwas uśmierzone i własnie jakby ukryte są, który poncz bez dodania wanili smaku jednak teyże ma, w chłodnych miejscach przez rok i dłużej zepsuciu nie podpada, w każdej porze roku wodą i lodem bez szkody transportowany, i na zimno jak ciepło pity być może, taniej jak wszystkie dotąd znane gatunki ponczu kosztuje, i jako środek do naprawienia wina zaleca się. Wydział lekarski nie znalazł nic we względzie zdrowia przeciw wykonywaniu tego przywileju.

Najisniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 4. Grudnia r. z. raczył stosownie do przepisów najwyższego uniwersetu z dnia 8. Grudnia 1820 nadać Andrzejowi Lemacz fabrykantowi oleju w Wiedniu, na targowicy włościańskiej pod Nrm. 583 mieszkającemu, pięcioletny przywilej na wynalazek że za pomocą aparatu, nie tylko każdą brudną, nieczystą, mętną śmierdzącą, niesmaczną, zdrowiu szkodliwą, i już w zgniliznę popadłą wodę, lecz także każdą inną wodę studzienną, która osetokroć nieczyste i tylko przez drobnowidz odkryć się dające części w sobie zawiera, tym sposobem przepuszczając można, że takowa czystą, klarowną, smaczną, żadnego odoru nie mającą, od wszystkich oboych szkodliwych części oczyszczoną być, i jak świeża woda źródłowa do każdego użytku służyć może; przy czem aparat ten dla łatwości transportu osobliwie do podróży w lodem i wodą z wielką korzyścią użyty być może, i w każdej upodobalnej wielkości i formie zawsze jednakowy skutek czyni, a to tak, że tylko ilość cedzonej wody, różnicę między większym i mniejszym

szym aparatem robi. Wydział lekarskiej nie znalazł we względzie zdrowia nie przeciw wyhonywaniu tego przywileju.

Wiadomości zagraniczne.

Brazylia i Portugalia.

Rząd Brazyliański ogłosił rozporządzeniem środki służące mogące do ucywilizowania Botołudów. Dzicy ci w większej iak niegdyś ilości przybywają do prowincyi Spiritu-Santo. Miano zakładać kilka wiosek, gdzie Indianów osadzać myślą.

Listy z Lizbony z d. 13go Kwietnia zawierają urzędowe doniesienia datowane d. 8go Listopada z Macao wyspy Portugalskiej będącej pod opieką Chińczyków a leżącej na odnodzę Kantonu, że w tém tak bardzo dla handlu z Chinami ważném mieście zaszły niejakie rozruchy, ale ie w krótkce uspokojono i przywrócono znowu władzę Królewską.

Francya.

Gwiazda z d. 6go Maja (odebrana w Wiedniu przez nadzwyczajną sposobność) donosi nam o końcu rozpraw w Izbie Deputowanych nad wnioskiem do prawa względem pomniejszenia wieczystych prowizy, które po dosyć burzliwej scenie przyjęto bez dodatku 238 głosami przeciw 145. Gdy wszystkie podawane dodatki pozbilano po uprzedniem zapytaniu, P. Kazimierz Pernier żądał głosu, którego mu nie pozwolono. PP. Gerardin i Jenerał Donnadien wpadli w iedney prawie chwili na mównicę, nieuzyskawszy iednak głosu. Wrzawa dochodziła do najwyższego stopnia. P. Kazimierz Perrier krzyczał ze swojego miejsca: »Nie dosyć, że poświęcają majątek naszych obywateli, chcą ieszcze zniszczyć ostatek naszych praw politycznych. Izba Perów obraduje właśnie nad siedmioletniem trwaniem Izby naszej, trzeba iey postać protokół naszych posiedzeń, ażeby wiedziała iakiey to Izbie przez lat siedm władzę porucza.« — Jenerał Donnadien użytkując z chwili uspokojenia zawołał: »Czy chce Izba słuchać moiego głosu? Krzyk powszechny: »Nie! Nie!« — Jenerał Donnadien rzekł z zapalem do Prezydenta: »Jesito prawdziwatyranii, niema iuż wolności!« Zeszedł potem z mównicy a zbliżywszy się do ławki Ministrów rozmawiał mocno z Ministrem skarbu. — Nakoniec gdy uczszono się cokolwiek zalecił Prezydent głosowanie względem ostatniego punktu wniosku do prawa, żądającego od Ministra podania na najbliższém posiedzeniu rachunków

tey finansowey operacyi. Na oo zezwolono, a przystąpiwszy do głosowania nad wnioskiem do prawa w ogólności, przyjęto go, iak się iuż rzekło, większością 93 głosów. — Dnia 6go Maja miały się zacząć obrady nad wnioskiem do prawa względem płac wojskowych.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych d. 28go Kwietnia ubończono, iak się iuż wyżej powiedziało obrady nad proiektem pomniejszenia wieczystych procentów. Dway mowcy P. Kazimierz Perrier i Minister skarbu zwrócili szczególnie uwagę na siebie. P. Perrier oświadczył, że ani na osobę, ani na zasady Ministra skarbu powstawać nie myśli, atoli iest iego obowiązkiem ściśle rozebrać sprawę tak niebezpieczną publiczney i prywatney korzyści; i tém głosięniej mówić będzie im bardziej Ministeryium wszelkimi stara się środkami głosu opozycyi pomniejszyć. Jednym z zapytań które ma w tym względzie uczynić iest następujące: czyli w czas ieszcze uwiadomił Minister skarbu tych wszystkich do których korzyści tak wielki chce mieć »pływ? Wszakże, iż było potrzeba uczynić to, sam Minister przyznał, powiedziawszy: »Prowizyie wieczyste wzniósłby się były od 110 do 115, gdyby Ministeryium nie postępująco sobie podług słuszności nie okazało wprzódzy zamierzonego planu.« Pytamy się teraz czy Minister wykonał ten przez samego siebie uznany obowiązek i czyli dał napomnienie w dobrym i w pożytecznym czasie. Już więcey iak od sześciu miesięcy musiał Minister mieć nadzieię, albo raczej wiedzieć z pewnością, że wieczyste prowizyie osiągną kursu Pary, albo go możei przewyższą. Jako Prezydent Rady ministeryjalney wiedział o spokojnym sposobie myślenia wszystkich Europejskich dworów, a iako Minister skarbu o stanie Francuzkich finansów. On ieden tylko mógł wiedzieć, czego nikt nie śmiał się domyślać, iż wojna Hiszpańska, która więcey iak 200 milionów kosztowała nie stanie się przyczyną nowych podatków, ani nowej pożyczki; ón ieden mógł przewidzieć, iaki los czekał wieczyste prowizyie; ón ieden tylko mógł myśleć o wyptacie tychże i o obmyśleniu środków do wykonania tey wyptaty. Ale Minister skarbu uwiadomiłże nas o tém? Dał że ón przynajmniej posiada oiom Francuzkim wieczystych prowizy znak iaki, ażeby tychże (a nawet niżej kursu Pary) nie przedawali zagranicznym, chociaż iak sam zeznał, był o tém przekonany, że dódyda od 110 do 115 iezeli nie postąpiwszy sobie podług słuszności nie uwiadomi, iakie miał względem nich zamiary. Z tego wszystkiego nic nie uczynił, a Francuzcy właściciele wieczystych pro-

wizy na łup wydani zostali bezbronnio spekulantom krajów zagranicznych, na których korzyść więcej uważano. Kilka artykułów Gazet nadawiały wprawdzie o planie zmniejszenia procentów; ale między ich wysięciem i samem przedsięwzięciem taki tylko panował przedział czasu, jaki zachodzi między błyskawicą, która cmi i grzmotem, który uderza. »Jakto, zawołał P. Perrier, »WPan Mości Ministrze, miłoś w swoich rękach mechanizm przedsięwzięcia, którego utalenie, albo obwieszczenie, podług własnego wyznani, WPana, byłoby wieczyste prowizyie podniosło lub do 115, albo utzymało na równym stopie. A WPan sądził, że uczyniłobyś zadosyć obowiązkowi swojemu ku wierzycielom Państwa, gdy swój zamiar późno wyłożył i to nie urzędowym sposobem, ale tylko za pomocą artykułów dziennikarskich, a zwłaszcza w teoty, kiedy, jak z własnych czynności WPana poznać można, dawniej już obym odkrył swoje zamiary? Jak to, kiedy od czterech miesięcy naradzał się z zagranicznymi kapitalistami nad tem przedsięwzięciem, podpisywał tajemne z nimi układy, całym swoim obdarzał ich zaufaniem Francya nic jeszcze nie wiedziała o WPana zamiarach; Anglikom i Austriakom udzielał pewnego sposobu grania z Francuzami z przewagą iakiej z ręczności ku niewiadomości nadał i WPan to, nasz Minister Skarbu i obrońca naszych korzyści nazywasz takie postępowanie słusnością? Ci wszyscy, którzy z niewiadomości przedali Anglikom swoje wieczyste prowizyie kupione od ostatnich z rozmysłem, mają prawo powstawać na WPana z przesadą, ponieważ niewiadomość pierwszych, a zręczność drugich były to dzieła WPana. A ci, których obwiniasz WPan o niewiadomość, słusnie WPanu mogą zarzucić, że wystawiliś ich na choiwość swoich poufalców. Czyliż nie dawno jeden z poufalców nie korzystał z przestachu pańskiego w giełdzie z powodu zapowiedzianey tajemnym sposobem wypłaty kapitałów i nie przedał niewiadomym Neapolitańskich wieczystych prowizy prawie za równo, które kupił po 85? Czyliż otrzymanego za nie kapitału wraz z ogromnym zyskiem nie obrócił na zakupienie Francuzkich prowizy jeszcze niżey Pari; i czemuż nie miał uczynić tego z zupełnym bezpieczeństwem, kiedy miał w kieszeni zamiar nominalnego kapitału ze 100 na 133? Gdy Minister sądził, że tylko żądry wypożycza, a z gorączki w górey idący (*fièvre de la hausse*) chce korzystać; poufalczyiego umieli napady gorączki Ministeryjalney ambicyi zamienić na swoje dochody i zdał się, że ich posady są bezpiecz-

niejszemi od posad Ministra. — Gdyby nawet WPana środek był dobry, zawsze jednak będzie to prawdą, że nie opiekował się wierzycielami Państwa. Jeżeli WPan pod opiekę swoją wzięł korzyści nie były to nasze, a podług moiego przekonania w tej okolicznosci nie uczyniliś WPan tego, co uczynić byś obowiązany. WPan pobiłdżites w równym czasie przeciw Francyi i przeciw samemu sobie. — Mowca uskarżał się na pewny rodzaj basty, które w Izbie słyszeć się dał na mieszkańców Paryża, że przez to finansowe przedsięwzięcie utracić mają 20 milionów rocznego dochodu; nazywał wniosek do prawa isbłkiem niezgody rzucenym pośród Izby; ponieważ w rozprawach tęży widać było rywelizowanie Departamentów ze Stolicą, tajną zawiść pomiędzy właścicielami dóbr i ruchomych majątków, zgoła coś podobnego do wojny domowey między posiadaczem wieczystych prowizy, który mniema się być ogołocony i tym, którego stratę chcą wynagrodzić. Sam Minister bardziej jeszcze pomnożył te rosterki, gdy mu następujące nieroztropne wymknęły się słowa: »Pomnieyście nam, czyli pomniejszenie procentów wieczystych prowizy o piątą część więcey jest uciążliwe, albo mniej sprawiedliwe, niżeli nakład piątę części na przychody dóbr ziemskich.« — Mowca zbił potem dowody, na których Minister Skarbu oparł swój projekt, a które w następujących wyrazach jasno wyłożył: »Dwie szczególniejszych strat«, rzekł Minister, »wynikłoby dla krajowego majątku z dłuższego trwania terazniejszego stanu rzeczy; jedna, że kassa umarżająca, to jest »opłacaący podatki musieliby wykupywać wieczyste prowizyie w cenie wyżey kursu Pari; »druga, że kraj ciągle opłacałby za wieczyste prowizyie rocznie po 5 procentu, gdy tymczasem kupniący je wyżey kursu Pari musieliby od swojego kapitału niższe pobierać procenta.« Kassa umarżająca, rzekł mowca z powodu pierwszego punktu, a zatem, opłacaący podatki zawsze byłiby nad słusność obciążeni, zmuszeni będąc drożey odkupywać papiery Skarbowe od ceny nałożonę na nie ze Skarbu; ieliby 3 procenta wybnpowali po 86 fr. 25 cent. w przypadku, gdyby podnieśli się tak wysoko znaczy to tyle, jak gdyby wykupywali terazniejsze 5 procenta po 115. Dowodu wyżrzeczonego nie podobna więc urzeczywistnić, a Minister może tylko chcieć 28 mil. przywiesć oszczędności, przez które ilość 150 milionów opłaczanych, iako wieczyste prowizyie zmniejsza na 112. Oszczędzenie to mniemał mowca mogło

być łatwo uzyskano przez tak bogato uposażoną kasę umarżającą; nigdy okoliczności nie były korzystniejsze, nigdy konieczność czynienia tego widoczniejszą; bo skoro tylko papiery krajowe dojdą kursu Pari, lub go przewyższą, już kassa umarżająca dostąpiła w części zamiaru swojego założenia; odtąd byłoby korzystną rzeczą zmniejszyć te papiery Skarbowe i ażeby tylko utrzymywała się w celu lepszego kierowania dla przyszłych potrzeb pozostałymi kapitałami. Zatrudniający się administracją krajową sądzili zawsze, że prawdziwy stosunek kapitału długu Stanu tak się ma do kapitału kassy umarżającej, jak 1 do 100; Francya uposażając swoją umarżającą kasę uczyniła to dla ustalenia kredytu w czasie, kiedy wszystkie umyślnie przestraszone były summami, jakie miała obcy do zapłacenia. Ale w czasie terazniejszy, kiedy wieczyste prowizye stoją w kursie Pari, uposażenie kassy nie jest pod żadnym względem winą i bez wszelkiej straty dla kredytu znacznie zmniejszone być może, jak to z następujących okaże się przykładów.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Sztab główny załogi i gwardyi Narodowej Paryża złożył Królowi d. 3. Maia życzenie imieniem wojska swojego, jako w dzień rocznicy pamiętnego wjazdu JK Mości do Stolicy Francyi.

Xiężna Angoulême kupiła dom, w którym mieszkała matka Henryka IVgo i gdzie Henryk pierwsze lata życia swojego spędził.

Z Bayonny z d. 27. Kwietnia odebrano w Paryżu następujące wiadomości: »Oddział odwodowy stojący w Departamencie Niższych Pireneów odebrał rozkaz przez telegraficzne depesze, ażeby gotował się wyruszyć do Hiszpanii. Mówią, że do Arragonii przeznaczony.«

Gwiazda powtarza następujący wyciąg z listu pisanego z Port-au-Prince z dnia 27. Lutego, umieszczonego w Gazetach Londyńskich: »Słychać, że Rząd Francuzki ma zamiar wszelkie płody z wyspy Hayty (St. Domingo, należący dawniej do Francyi) uważać za płody zagraniczne i z tychże samych przyczyn wybierać od nich podatek przywozowy, choćby nawet przywiezione były do Francyi na okrętach Francuzkich.«

Goniec Francuzki donosi o śmierci znanego w rewolucyi pocztmistrza Drouet, który umarł w St. Menebould.

Xiążę Broglie i Jenerał Gougeon obięli dowództwo nad brygadami wojska Francuzkiego w Hiszpanii.

R o s s y i a.

Korrespondent Hamburski umieścić następujący list z Petersburga pod d. 21. Kwietnia: »Nasze święta Wielkiéjnocy przypadają na d. 18. i 19. t. m. obchodzono tu ze zwyczajnemi uroczystościami. Z d. 17. na 18. była Msza i *Te Deum* w Cesarzkiej nadwornej kaplicy, w przytomności całego Dworu, Ministrów i Oficerów sztabowych. Późem obecni składali sobie życzenia i przypuszczeni byli do ucałowania rąk Cesarzowych Iohności. — Poseł Wirtemberski, Hrabia Beroldingen, miał dnia onegdajszego posłuchanie żegnająco się u Dworu. Jenerał Porucznik Baron Diebicz, będący tylko tymczasowym naczelnikiem Cesarzkiego głównego sztabu, został już nim rzeczywiście. — Dotychczasowy Sekretarz Poselstwa P. de Cathcart, zostawszy Posłem przy Związku Niemieckim, wkrótce odiedzie do Frankfurta. — Jenerał Major Steaden został Nadzorcą nowonurządzonych fabryk broni w Tule, Sestrorozku i Wiszewsku. Do Odessy wprowadzono roku zeszłego towarów za 7,911,182 rubli, a wyprowadzono za 15 mil: 915,440 rubli.

T u r c y i a.

— Z Wiednia d. 14. Maia. —

Gazeta Wenecka z d. 7. Maia zawiera następujący artykuł: »Podług listów z Korfu »pisanych w dniach ostatnich zeszłego miesiąca »nadeszła tam wiadomość z Messalongi, że »Lord Byron uległ słabości, na którą zapadł »był, w skutku ostatnich zdarzeń.«*) Chociaż »wyżwspomniane listy pochodziły z samych »wrygodnych źródeł, iednak nie zareczamy »pełnie za niezawodność ich doniesień.«

Ponieważ niechętnie (mówi Dostrzegacz Anstr.) między pewne wiadomości przyjmujemy z mieysc, gdzie mamy swoich własnych korrespondentów, dla tego wiadomości tey nie umieściliśmy w naszej wczorayszej Gazecie. List, który dnia wczorayszego wieczorem odebraliśmy z Korfu pod d. 26tym Kwietnia zawiera potwierdzenie śmierci Lorda Byrona w następujących krótkich wyrazach: »W tey »chwili doszła nas wiadomość o śmierci Lorda »Byrona. Zwłoki jego zaprowadzono już z »Messalongi do Zante.«

*) Obacz Ner. 51. Gaz. nass.